

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

MOPITLO/PHUPU 2024

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 3

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephepotšišo le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI.
KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano (2 x 25) (50)
2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšišo TŠE PEDI KAROLONG YA B.
3. Šomiša polelo ye o lekwago ka yona.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya taodišo le mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o dire padišišo/palobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo le ditšweletšwa tšeo.
6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo go putlaganya peakanyo ye nngwe le ye nngwe.
7. O eletšwa kudukudu go diriša nako ye o e filwego ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 100
KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye (2 x 40) 80
8. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Hlogo ga se ya swanela go akaretšwa ge go balwa mantšu.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a 400–450 (diteng fela).

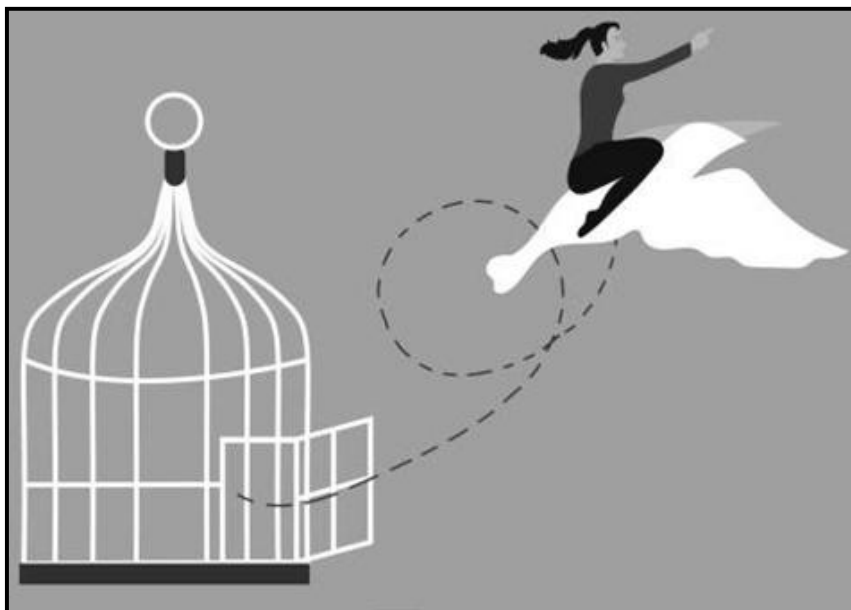
Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, palobohlatse gammogo le sebopego.

1.1	E be e se pula, e le merwalelo.	[50]
1.2	Pontšho ya dibaka tša mešomo ya selehono	[50]
1.3	O ka re e ka direga gape.	[50]
1.4	Malwetši a mainaina	[50]
1.5	Go tsebega ke ka maitshwaro a mabotse fela. Dumela goba o ganetše.	[50]
1.6	Dipoloko tša selehono di re sobeletša seatla morabeng.	[50]

Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase (1.7 le 1.8) ka kelohloko gomme o kgethe SE TEE sa tšona o ngwale taodišo ka sona. Efa taodišo ya gago hlogo ya maleba.

ELA HLOKO: Dikgopolo tša gago di nyalelane le tše di tšwelelago seswantšhong.

1.7

[Mothopo: www.Getty's image]

[50]

1.8

[Mothopo: <https://za.pinterest.com>]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a 180–200 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, palobohlatse gammogo le sebopego.

2.1 LENGWALO LA SEMMUŠO

Ditsela tša go ya toropong seleteng sa geno di senyegile. Ngwalela Masepala wa selete sa geno **LENGWALO** o kgopele gore ba tle ba lokiše ditsela tše.

[25]**2.2 EMEILE**

Mogwera wa gago o go thušitše kudu ka thuto ya Dipalo ge o be o itokišetša tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga. O kgonne go tšwelela ka dihora thutong ye. Mo ngwalele **EMEILE** o mo leboge ka thekgo ye a go filego yona.

[25]**2.3 BOPHELO BJA MOHU**

Mosadi wa leloko la geno yo e lego sebakadi sa go tuma sa thelebišene o hlokošetše kotsing ya sefatanaga. Ngwala tša **BOPHELO BJA MOHU** yo.

[25]**2.4 POLELO**

Sekolong sa geno ba sa tšo le agela dintlwana tša boithomelo tša maemo a makaone kudu. Bjalo ka mopresitente wa Lekgotla la Barutwana o kgopetšwe go fa polelo ya go leboga mmušo letšatšing la pulo ya dintlwana tše. Ngwala **POLELO** ye.

[25]**2.5 PEGO**

Komiti ya dipapadi ya Masepala wa geno e reketše bafsa ba motse wa geno ditlabakelo tša kgwele ya maoto le ya matsogo. Bjalo ka mongwaledi wa lekgotla la bafsa, ngwala **PEGO** ye e tlogo alwa kopanong ya setšhaba.

[25]**2.6 ATHIKELE/TAODIŠWANA YA KURANTA**

Ngwala **ATHIKELE YA KURANTA** o hlaloše maikutlo a gago mabapi le batšofadi ba ba dulago ba le noši motseng wa geno.

[25]**PALOMOKA YA KAROLO YA B:****50****PALOMOKA YA TLHAHLOBO:****100**